

Kis vándorok.

A meredek, sötét házfalak között mintegy szakadékba hullott le az utcára a hó. Már reggel óta hullott. Prémet szegett az eresz csatornákra, a cégtábla fölé. Puha, fehér sapkát rakott a lámpák hegyére.

Az utcában senki sem járt. Csak az íves kapu alatt mozdult elvétve egy kicsi árnyék. Egyre beljebb lapult, mintha bujdosit játszana a zimankóval.

Rongyos, éhes, szegény kicsi fiú...

Az utcákban sorra becsukták a házak kapuit és ő kívül maradt magányosan, dideregve, a hófúvásban. Egyszer-kétszer még felágaskodott, hogy elérje a csengőket a házak falán. De a csengők magasak voltak és ő kicsi. A fehérsapkás lámpa alatt is várakozott. Talán jön valaki a néptelen utcában és segít rajta. Senki se jött.

Mikor a hideg már nagyon fájni kezdett neki, sorba-sorba halkán kopogtatott dermedt kis kezével a bezárt kapukon. Senki sem hallotta meg. A házak aludtak.

Az egyik kapunál aztán állva maradt. Jó kapu volt. Az íve bemélyedt a falba. A hó nem vágott be alája olyan élesen, mint a többi kapu alá.

Valahol fenn a magas sötétben, sokszor egymásután egy toronyóra kongatott bele kísértetiesen az éjtszakába. A kicsi fiú félni kezdett és lekuporodott az öreg kapu ölébe. Miért is bolyongott volna még tovább? Ugyse volt hová mennie...

A foga borzasztóan vacogott. Vézna kis teste fájt, mintha kutyák rágták volna a csontjait. A hideg kutyái...

Egyszerre, nem tudta hogyan, lehunyt szemmel a búbos, zöld cserépkályhát látta. Olyan volt, mint egy felfújt óriásmadár a szoba szögletében és télen meleg volt és ő szerette símogatni... messze... régen... otthon. Az atyja is a szobában volt és az anyja kötött. Aztán elment az atyja a háborúba. Azután a háborúnak is vége lett, de az apja azért csak elmaradt és nem jött vissza soha. Minden olyan érthetetlen volt. Az öregek mondták a templom-téren, hogy béke van. A faluba mégis idegen katonák jöttek. Lövöldöztek és a falu népe világgá menekült a lueskos országu-ton.

A kicsi fiú felzokogott a vén kapu ölében. Eszébe jutott... Fejvesztett, jajgató népek futottak akkoriban valamennyi utcán. Gyalogosok, szekerek, hintók, állatesordák, targoncák, lovasok mozogtak a vasúti állomások felé.

Zsúfolt marhaszállító kocsikba tömtek be az embereket. A kicsi fiú félt, az anyja fogta a kezét és sok, lihegő emberi test szorította egyre jobban. És azért mégis minden állomáson új menekülteket tömtek a kocsiba. Már nem lehetett lélekzeni, már fuldokolva hörögtek az emberek. És ez volt a legiszonyúbb. A nagyok is féltek... a nagyok is sírtak... mint a kicsi gyer-

mekek. Egyszerre egy furcsa sikoltást hallott. Az anyja keze megrántotta a kezét, mintha el akarna esni, pedig helye se lett volna ilyesmire. A zsúfoltságban nem is lehetett volna elesni. Valaki mondta a feje felett, hogy — vége! Ezt sem értette. Mi nek lesz vége? Az anyja keze egyre hidegebb lett, de azért egyre jobban szorította a kezét.

A vonat megállt. Az emberek helyet csináltak és ekkor valami borzasztó történt. Az anyja oldalt dült és magával rántotta őt is. Soha se tett eddig ilyet és a kis fiú nem bírta megérteni, miért játszik éppen most ilyet, mikor mindenki oly szomorú. Azután felemelték őket és az anyja ott feküdt a vasúti kocsi előtt, a sínek között, a hideg földön. Még akkor is tovább játszott. Hiába szólítgatta, nem nézett rá és az arca egészen sápadt volt.

Valaki megint mondta neki: vége... és az emberek visszavitték őt a marhaszállító kocsiába. Hasztalan ordítozott, rugott, harapott, vitték magukkal és az anyja ott maradt a földön fekve és tovább is úgy tett, mintha nem hallaná őt.

A fekete vasúti kocsik csörömpölve lódultak előre. Az anyját azóta sem látta viszont soha...

A magas sötétben kísértetiesen megint kongatni kezdett egy toronyóra. Tizenkettőt ütött. A kicsi fiú már nem fázott. A hideg kutyái már nem marták vézna kis testét. Hová lettek?... A tagjai elzsibbadtak. Bágyadtan, félig felnyitotta a szemét.

Az utcalámpa fején úgy megnövekedett a fehér kucsma, hogy a láng is alig világított ki alóla. Almos fényén nagy, lassú pelyhek szálltak át és a havazásban, mint óriási, fekete vasúti kocsik, álltak a házak. Az utasok már leszálltak — gondolta a kicsi fiú. Az ajtók becsukódtak. Mindjárt indulhat a vonat...

És csakugyan, egyszerre úgy rémlett, a házak elmozdulnak a helyükből. Egymáshoz koccantak, elindultak. Aztán szemközt nem volt többé semmi. Csak millió táncoló fehér pehely és a kicsi fiú a mérföldes havazásban halkán, édesen az édesanyja hangját hallotta meg:

— Palkó... kicsi fiam...

Boldogságában kicsordult a könny szeméből és anélkül, hogy mozdult volna a kapu öléből, elindult a havazáson át az anyja felé. Ment-mendegélt a sok szálló pehely között, mint lombhulló fehér rengeteg erdőben.

Aztán kiért a fehér erdőből. A hóhullás lent maradt, mélyen alatta és ő végtelen kék tisztáson járt. Az út mentén csillagok égtek a csendben. Odalentről — mintha tréfálnának — elvétele még a toronyórák kongtak felfelé.

Közben virradni kezdett. A csillaglámpák sorra kialudtak. A reggeli ragyogásban madárdal hallatszott és a kék mező felett fodormenta szaga vegyült illatos füvekkel. A kicsi fiú

széles, puha országúton járt. Ekkor vette észre, hogy nincs egyedül. Előtte is mennek, mögötte is jöttek és valamennyien apró fiúk, pici lányok voltak. Csupa kis vándor a kék mezők aranyporos országútján...

Az egyiket véletlenül felismerte. A falujából való volt, a szomszédék szöszeke Juliskája. Most már a többihez is nekibátorodott. Honnan jöttök? Mi járatban vagytok?... és majd mindannyian magyarul feleltek.

— A hét hegyek országából — mondotta egy fiú — elüldöztek minket a portánkról, sokat éhezünk. Odalenn már nem volt maradásunk.

— Hát te honnan jöttél?

— A Kárpátok alatt fogtam pillangót még a nyáron, aztán — elkergették az apámat onnan. Megfagytunk az úton...

— Hát te?

A tenger partján világítótoronyban laktunk azelőtt. De idegen katonaurak parancsolták, hogy nem maradhatunk ott, pedig csak én tudtam, hol található a parton a legszebb kagyló...

— Az én apám meg halász volt a Dráván, de elkergették onnan. Puskatussal ütötték a fejem, mielőtt ide indultam.

Egy aszott, halvány pici leány poroszkált Palkó mellett, a fodormenták illatában.

— És te honnan vetődtél ide?

— Ahonnan te, a nagyvárosból jövök. Nem volt többé kenyér, nem volt többé tej, nem volt hely — mondta a pici leány. — A sok menekülő, éhes magyar gyerek mind odajött a régi országból. Eleszik szegények előlünk a megmaradt eleséget.

Elhallgattak mind. Csend lett a nagy, kék mezőn és az aranyporos országúton sírdogálva mentek tovább a kicsi vándorok.

Egyikük sem tudta, mennyi idő mulhatott el, mikor előtűnik egyszerre gyönyörű fehér város tornyai tornyosultak az azurmezők fölé. Lágyan csillogott minden, mintha gyöngyházfényű felhőkből épültek volna a falak. És a felhőfalakban kitérva, gyöngéden, melegen, olyan csodálatos aranykapu ragyogott, hogy Palkó fiúnak egyszerre az édesanyja két kitárt karjára kellett gondolnia. És több kicsi vándor is ilyent gondolhatott, mert egyszerre mondták:

— Ez csakis a mennyország kapuja lehet...

Lelkendezve futni kezdtek és meg sem álltak, míg egyszerre ott nem álltak, áhitatosan, levett kalappal, könnyes szemmel, remegőn a kapu előtt, amelyen nem kellett hiába kopogtatni, mint lenn az emberek házainak kapuin.

A fehér városból rejtélyes, boldog, halk zene áradt. A fehér küszöbön két fehérszárnyú aranykürtös, szép angyal állott. Lehajoltak a kicsi vándorokhoz és külön-külön megkérdezték mindegyiket, vajjon honnan jönnek? Hát te is onnan jöttél?

Te is? Te is? Hogyan lehetséges, hogy majdnem mindannyian Magyarországból jöttök?

Egymásra néztek az angyalok és az egyik hosszú aranytrombitába fujt. Nagy szárnyesattogás támadt a trombitás szavára. A város fehér falai közül kicsi angyalok szálltak fel mindenütt és repülve, hirtelen csaptak le a kapu angyalai körül. Az angyalok intettek és leküldötték őket a földre, hozzák hírül, miért jött a földről ez a rengeteg sok magyar gyermek, ahol olyan szép volt azelőtt az élet?

A hírhozó angyalok, mint a galambok seregei szálltak ki az aranykapun és eltűntek a kék mező ragyogásában.

Mély és várakozó lett a csend. Aztán rövid idő se telt bele, halk finom nesz emelkedett alulról, mint rekkenő nyárban a vadméhek zümmögése. Már szárnyesattogás lett a közeledő neszből, már jöttek repülve a föld felől az angyalok. Bejárták közben a világot, minden földrészt, minden országot. És hozták hírül:

— Kicsi vándorokkal van tele az út Magyarországtól idáig! Jönnek, egyre jönnek, nincs ott maradásuk, mert az országuknál ma nincs szomorúbb ország az egész világon...

A nagy angyalok tanácsot tartottak maguk között, hogyan segítsenek?

— Gyertek velem — mondta ekkor egy fényes angyal. Bevezetlek a mennyek városába és a legboldogabb hely léssen a tietek, mert a földön a legszomorúbb helyetek volt a gyermekek között.

Palkó felmosolygott, egyszerre tudta, hogy az anyjához vezetik.

— Ti pedig — szólt az Ur angyala a hirnökangyalokhoz — szedjétek össze a kapu küszöbén az ő könnyeiket s vigyétek le a földre és tegyétek bele az emberek szívébe, mert a kicsi vándorokat csakis az emberek szíve tartóztathatja odalenn a földön.

És az angyalok seregei szárnyra keltek a kék mezők felett, hogy levigyék a gyermekek könnyeit a halandók közé...

Tormay Cecil.